

به نام خدا

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
دانشکده پزشکی

Logbook

درس اخلاق پزشکی

کارآموزان پزشکی

«گروه اخلاق پزشکی»

بخش اول

«راهنمای تکمیل لاگ بوک»

دانشجوی گرامی:

آنچه اکنون پیش رو دارید Logbook آموزشی درس اخلاق پزشکی است که در راستای استفاده از روش‌های نوین آموزشی و جهت توجه بیشتر به موارد بالینی اخلاق پزشکی تهیه و در اختیار شما قرار گرفته است. با توجه به اهمیت Logbook در ارتقای یادگیری و نیز با توجه به نقش آن در ارزیابی پایان دوره شما، لطفاً به نحوه صحیح تکمیل آن توجه فرمایید.

لازم است که قسمت تحلیل کیس (مورد) با توجه به مطالب آموخته شده در طول دوره درسی، تکمیل گردد. **تکمیل با دقت این بخش از لاگ بوک، ۲ نمره از نمره کل پایان ترم دانشجویان را شامل می شود.**

* تکمیل و ارسال لاگ بوک الزامی می باشد.

* هر دانشجو موظف به ارائه یک لاگ بوک بوده و به صورت گروهی قابل قبول نمی باشد.

* آخرین مهلت **ارایه لاگ بوک تکمیل شده حداکثر تا دو هفته پس از شرکت در دوره، به دفتر گروه اخلاق پزشکی بوده و پس از آن قابل قبول نیست.**

* از ارسال لاگ بوک بدون ذکر مشخصات خودداری نمایید.

* به آن دسته از لاگ بوک های تکمیل شده ای که تشابه قابل توجهی با یکدیگر دارند، امتیازی تعلق نمی گیرد.

الف) هدف آموزشی :

هدف آموزشی لاگ بوک اخلاق پزشکی ارتقای توجه و حساسیت اخلاقی دانشجویان به موضوعات اخلاقی است که در طبابت بالینی بوجود می آید. همچنین این شیوه تمرینی است تا دانشجو بتواند مسایل اخلاقی را از تمامی جوانب و در یک محیط ۳۶۰ درجه مورد بررسی قرار داده و در تجزیه و تحلیل موارد اخلاقی، تمام ابعاد و افراد درگیر را مدنظر قرار دهد.

ب) راهنمای نگارش لاگ بوک:

لطفاً دو case از موارد اخلاقی را انتخاب و در لاگ بوک خود ثبت و بحث اخلاقی نمایید.

برای نگارش این قسمت لازم است اطلاعات ذیل را در مورد case ثبت کنید:

۱. گزارش مورد:

در قسمت توضیح case، موردی که در آن یک معضل اخلاقی (تعارض دو یا چند اصل اخلاقی) رخ داده و یا موردی که در آن تعهدات حرفه ای یا اصول اخلاقی رعایت یا نقض شده است را به شکلی کامل که اطلاعات لازم برای تصمیم گیری اخلاقی در آن گردآوری و منعکس شده باشد، تشریح نمایید. به عنوان مثال اگر خواسته ها و تمایلات بیمار، وضعیت معیشتی، اعتقادات فرهنگی، نظر خانواده بیمار و یا مستندات پزشکی مرتبط با case در تحلیل و تصمیم گیری اخلاقی آن تاثیر دارد، به نحو روان و گویا شرح دهید.

۲. موضوع اصلی اخلاقی:

لازم است در این قسمت دانشجویان موضوع اصلی اخلاقی را که در سرفصل های آموزشی مطرح شده و case پیشنهادی خود را براساس آن نوشته اند، مشخص نمایند. این موضوعات در جدول زیر آمده است.

۱	رفتار حرفه ای	۷	خطاهای پزشکی
۲	ارتباط پزشک و بیمار	۸	اخلاق در آموزش پزشکی
۳	اتونومی و رضایت آگاهانه	۹	تعارض منافع پزشک

۴	تعیین ظرفیت و تصمیم گیری جایگزین	۱۰	ملاحظات اخلاقی آغاز و خاتمه حیات
۵	رازداری و حقیقت گویی	۱۱	نحوه بیان خبر بد
۶	رابطه پزشک با سایر اعضای کادر خدمات سلامت	۱۲	اخلاق در پژوهش
۱۳	حقوق بیمار		

۳. تحلیل مورد:

در تحلیل case لازم است مشخص نمایید که چه اصول یا ارزش‌های اخلاقی و یا وظایف و تعهدات حرفه‌ای مطرح است و آیا تعارضی بین آن‌ها به وجود آمده است. سپس با استناد به اطلاعات گردآوری شده از case آن را تجزیه و تحلیل نمایید و قید کنید چه اقدامی احتمالاً مناسب‌ترین و اخلاقی‌ترین عملکرد در موقعیت مذکور است و از آن براساس توافق آن با اصول و ارزش‌های اخلاقی و بر مبنای داده‌های مربوط به case دفاع کنید. در انتها ذکر کنید در عمل چه اقدامی صورت گرفت و چه نتایجی در پی خواهد داشت. برای راهنمایی بیشتر، یک نمونه مورد (case) در کادر زیر آورده شده است.

ج) مورد (case) نمونه:

گزارش مورد:

دختر ۱۸ ساله اهل یکی از شهرستان‌های ایران بود که با شکایت دل درد و اسهال در بخش جراحی بستری شده بود. در گرافی‌ها و کولونوسکوپی شواهد به نفع کولیت اولسروز بود و براساس تشخیص جراحان، بیمار کاندید رزکسیون کولون با حفظ رکتوم و آنوس بیمار بود. فرآیند جراحی با همراه بیمار (پدر بیمار) در میان گذاشته می‌شود و وی با عمل جراحی موافقت می‌کند. بیمار کنجکاوی در مورد ضرورت عمل و نحوه آن انجام نمی‌دهد و فقط می‌خواهد از شر علایم آزاردهنده‌اش خلاص شود. وی اغلب اطلاعات مربوط به بیماری‌اش را از طریق همراهانش دریافت می‌کند. هنگام عمل جراحی رزیدن با مشاهده درگیری روده باریک متوجه اشتباه در تشخیص می‌شود و باتوجه به تشخیص کرون امکان حفظ رکتوم و آنوس بیمار نیست و باید برای بیمار ایلئوستومی صورت گیرد. چیف از اتاق عمل بیرون می‌آید و از دسترس‌ترین همراه بیمار (برادر بیمار) رضایت به عمل ایلئوستومی را گرفته و همین عمل برای دختر جوان صورت می‌گیرد. پس از ریکآوری بیمار متوجه ایلئوستومی و دایمی بودن آن می‌شود.

موضوع اصلی اخلاقی: خطای پزشکی

تحلیل مورد:

در مورد این بیمار اصل احترام به حق استقلال فردی بیمار، ارایه اطلاعات به خود بیمار و اخذ رضایت از بیمار مطرح است. با توجه به سن بیمار به نظر می‌رسد بیمار ظرفیت تصمیم‌گیری دارد مگر خلاف آن مشهود باشد. بنابراین لازم بود اطلاعات مربوط به بیماری او در اختیار خودش قرار می‌گرفت و از خود وی رضایت گرفته می‌شد. حتی با وجود عدم کنجکاوی بیمار به دریافت اطلاعات باید با او در مورد ضرورت مشارکت در تصمیم‌گیری صحبت می‌شد و اگر مایل به دریافت اطلاعات نبود و ترجیح می‌داد که اطلاعات به یکی از بستگانش داده شود و وی به جای بیمار در تصمیم‌گیری مشارکت کند، حداقل خواسته بیمار و فرد جایگزین وی شفاف می‌شد. در این مورد چنین رخ نداد و علاوه بر این گزینه‌های رخداد خطای پزشکی بود که تصمیم‌گیری case درمان غیر جراحی برای همراه بیمار ارایه نشد. مشکل دیگری که این را پیچیده‌تر کرد، بروز خطای پزشکی فی نفسه کار غیر اخلاقی نیست اما عدم ارایه اطلاعات کافی به بیمار و خانواده‌اش و فریب کاری عملی غیر اخلاقی است و در مورد این case بیمار در حال بیهوشی بود و نمی‌توانست به تغییر پروسه جراحی رضایت دهد اما وجود فرد تصمیم‌گیر جایگزین هم از قبل مشخص نبود و در این مورد برخلاف مورد قبل از عمل که با پدر بیمار صحبت شده بود، رضایت از برادر بیمار گرفته شد. به برادر بیمار چیزی در مورد خطای تشخیصی گفته نشد و اطلاعات کافی در مورد عوارض عمل و کیفیت زندگی پس از عمل ایلئوستومی داده نشد و تنها رفع مانع حقوقی برای انجام عمل جراحی مورد نظر بود. پس از ریکآوری به بیمار توضیحی داده نشد و بیمار از آنچه روی شکم خود می‌دید شوکه بود. رزیدن بیمار از خطای خود خیلی آشفته و ناراحت بود و واضح بود که ناراحتی وی از تحمیل زندگی با کیفیت نامطلوب برای

بیمارش است نه ترس از شکایت بیمار. از طرفی حق بیمار در جبران خسارت وارد شده به وی مطرح است و لازم است اطلاعات مربوط به بروز خطا به وی گفته شود و امکان پرداخت غرامت به وی فراهم باشد. از طرف دیگر ضربه روحی که به رزیدنت وارد شده بود و بیمه نبودن وی و سیاست معمول پرده پوشی بر خطاها، اظهار خطا را برای رزیدنت مشکل می کند. شاید بتوان گفت بهترین کار اخلاقی برای این مورد اخذ رضایت آگاهانه و آزادانه از خود بیمار قبل از عمل بود و پس از بروز خطا، گزارش خطا به کمیته ایمنی بیمارستان، حمایت بیمارستان در ارایه اطلاعات صحیح به بیمار و جبران خسارت وی بود. در مورد این case اطلاعاتی در مورد بروز خطا به بیمار و خانواده اش داده نشد و با توجه به رضایت گرفته شده شکایتی هم از سوی همراهان بیمار صورت نگرفت و بیمار بیچاره همچنان مبهوت از درمان و سرنوشتی که برایش رقم زده شد به شهرستان بازگشت.

«تحليل اخلاقي Case»

نام و نام خانوادگی: شماره دانشجویی:

بخش های بالینی گذارنده تا کنون:

تاریخ تحویل:

ثبت نظر و نمره نهایی (این قسمت توسط استاد درس مربوطه تکمیل خواهد شد):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

***مورد (case) اول :**

گزارش مورد :

موضوع اصلی اخلاقی :

تحلیل مورد :

***مورد (case) دوم :**

گزارش مورد :

موضوع اصلی اخلاقی :

تحلیل مورد :

* لازم به ذکر است که بهره‌مندی تیم برنامه‌ریزی آموزشی گروه اخلاق پزشکی از بازخوردهای ارزشمند و منصفانه شما، به ارتقای محتوای آموزشی این دوره برای دانشجویان آینده کمک می‌کند.
لذا چنانچه پس از گذراندن درس اخلاق پزشکی، پرسش‌هایی درباره‌ی مباحث تدریس شده دارید، می‌توانید آن‌ها را در کادر زیر ثبت کنید: